

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти**

«МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ І ВИРОБНИЦТВУ»

Актуальні проблеми ветеринарної медицини

22-23 квітня 2025 року

Біла Церква
2025

УДК 001.895:338.43:378-053.6:636.09(063)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Шуст О.А., д-р. екон. наук, ректор.

Варченко О.М., д-р. екон. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Філіпова Л.М., канд. с.-г. наук.

Царенко Т.М., канд. вет. наук.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Козій Н.В., канд. вет. наук.

Славінська О.В., начальник редакційно-видавничого відділу.

Відповідальна за випуск – **Славінська О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу.

Актуальні проблеми ветеринарної медицини: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти. 22-23 квітня 2025 р. Білоцерківський НАУ. – 282 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

метаболізму кальцію та фосфору. Надмірне фосфорно-кальцієве співвідношення (2,33:1 при нормі 1,5–2,0:1) у поєднанні з гіповітамінозом D негативно позначається на мінералізації кісткової тканини, імунному статусі тварин, а також сприяє ендокринним дисфункціям, які також мають значення у патогенезі кетозу.

Отже, етіологічними факторами розвитку кетозу у корів НДЦ Білоцерківського НАУ є дисбаланс поживних речовин у раціоні, зокрема дефіцит легкоперетравних вуглеводів при надлишку протеїну, порушення співвідношення мінералів та дефіцит ключових мікроелементів і вітамінів. Особливо небезпечними є дефіцит кобальту, вітаміну D і каротину, які суттєво впливають на енергетичний та гормональний статус тварин. Отримані результати свідчать про необхідність оптимізації годівлі дійних корів шляхом забезпечення збалансованого раціону, що дозволить не лише попередити розвиток кетозу, а й підвищити загальну продуктивність і здоров'я стада.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Zhou, Y., Wang, X., Li, Q., et al. (2025). Identification of key factors causing ketosis in dairy cows with low milk yield. *Journal of Dairy Science*, 108(4), 1234–1245. <https://doi.org/10.1080/10495398.2025.2487089>.
2. Zhang, H., Liu, Y., Chen, L., et al. (2025). Rumen microbiome associates with postpartum ketosis in dairy cows. *Microbiome*, 13(2), 45. <https://doi.org/10.1186/s40168-025-02072-3>.
3. Smith, J., & Johnson, M. (2025). Update on ketosis in dairy cattle with major emphasis on subclinical cases. *Veterinary Medicine and Science*, 11(1), e1525. <https://doi.org/10.1002/vms3.1525>.
4. González, F. D., & Rodríguez, J. (2024). Ketone biology—The shifting paradigm of ketones in dairy cow metabolism. *Journal of Dairy Science*, 107(3), 789–802. [https://doi.org/10.3168/jds.S0022-0302\(24\)00020-1](https://doi.org/10.3168/jds.S0022-0302(24)00020-1).
5. Lee, S., Kim, H., & Park, J. (2025). Animal health and nutrition: metabolic disorders in cattle and their management. *Frontiers in Veterinary Science*, 12, 1470391. <https://doi.org/10.3389/fvets.2025.1470391>.

УДК 636.2.09:616.152.11/8-009.16

БУРЯК Р.М., здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **ЧУБ О.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДИСТОНІЇ ПЕРЕДШЛУНКІВ ТА ЗАХОДИ БОРотьБИ З НИМИ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Хвороби системи травлення дуже поширені і становлять від 40 до 60% незаразної патології у тварин. Особливо широке розповсюдження хвороб органів травлення спостерігають серед жуйних у колективних господарствах.

Ключові слова: дистонія передшлунків, гіпотонія, атонія рубця, велика рогата худоба.

Захворювання системи травлення у жуйних тварин є однією з актуальних проблем сучасної ветеринарної медицини, що спричиняє значні економічні збитки. Деякі з них, такі як гостра тимпанія рубця, гіпотонія та атонія передшлунків, а також гострі розлади травлення у новонароджених, можуть набувати масового характеру в певні періоди року. Економічні втрати від цих патологій формуються за рахунок зниження продуктивності тварин, необхідності вимушеного забою або загибелі, а також витрат на проведення лікувально-профілактичних заходів.

Основні причини, що сприяють виникненню захворювань системи травлення у жуйних, умовно класифікують на три групи [1]. До першої групи належать порушення, пов'язані з годівлею та напуванням тварин. Це включає: використання раціонів, незбалансованих за вмістом поживних та біологічно активних речовин; різка зміна типу годівлі (наприклад, перехід зі стійлового утримання на пасовищне і навпаки), що не дає змоги мікрофлорі рубця адаптуватися до нового типу корму; порушення технологічних

процесів заготівлі, зберігання та підготовки кормів до згодовування; неправильне співвідношення основних поживних елементів (наприклад, протеїну і цукрів, кальцію і фосфору) або окремих видів кормів (грубих, соковитих, концентрованих) у раціоні; нерегулярний режим годівлі та напування; згодовування недоброякісних або зіпсованих кормів (гнилі, мерзлі, забруднені землею чи сторонніми предметами); напування водою неналежної якості. Друга група причин охоплює порушення умов утримання та експлуатації тварин. Сюди відносять обмеження або повна відсутність моціону та інсоляції, особливо в стійловий період; неоптимальні параметри мікроклімату у приміщеннях (критично низькі або високі температури, наявність протягів, підвищена вологість, надмірний вміст шкідливих газів); переохолодження (внаслідок напування холодною водою, тривалого перебування на холоді, під дощем або снігом) та перегрівання (при інтенсивній роботі в умовах високих температур). Також до цієї групи можна віднести вплив зміни атмосферного тиску. Третя група включає різноманітні патологічні стани, що можуть призводити до розвитку вторинних розладів травлення. Це мікотоксикози, інфекційні та інвазійні захворювання, а також патології серцево-судинної, дихальної, сечової, нервової та інших систем організму, при яких хвороби травного тракту виникають як ускладнення основного захворювання [2].

Ключовою особливістю жуйних тварин є їхня здатність ефективно перетравлювати грубі та соковиті корми, отримуючи необхідні поживні речовини для життєдіяльності та продуктивності. Багатокамерний шлунок великої рогатої худоби складається з чотирьох відділів: рубця, сітки, книжки та сичуга. Функціонально вони поділяються на передшлунки (рубець, сітка, книжка), які не мають залозної тканини, та сичуг – єдиний відділ, що секретує кислий шлунковий сік. Найбільшу роль у процесах травлення відіграє рубець, місткість якого у ВРХ може сягати 100-300 літрів. Активний ріст епітеліальних сосочків рубця стимулюється летючими жирними кислотами (ЛЖК), що є основними продуктами мікробного бродіння корму. Ці кислоти абсорбуються через стінку рубця та використовуються організмом тварини як важливе джерело енергії. Життєдіяльність та ефективність функціонування рубця тісно пов'язані зі складом його мікрофлори. У рубці співіснують три основні популяції мікроорганізмів: бактерії, інфузорії та гриби, які перебувають у симбіотичних відносинах. Зміни умов існування для однієї групи мікроорганізмів неминуче впливають на кількісний та якісний склад інших, що призводить до порушення нормальних процесів ферментації та травлення [3]. Саме тому значна частина захворювань травної системи у жуйних пов'язана з розладами функції передшлунків – дистоніями [3].

В основі дистоній передшлунків лежать порушення їх моторної функції. Цей термін (від грец. *dys* – порушення, *tonos* – напруження) узагальнює патологічні стани, що найчастіше спостерігаються у жуйних, рідше – у дрібних жуйних. Класифікація дистоній зазвичай базується на локалізації первинних розладів: гіпотонія та атонія передшлунків, тимпанія рубця, парез рубця, травматичний ретикуліт, ретикулоперитоніт ретикулофреніт, засмічення книжки. Гіпотонія та атонія рубця можуть розвиватися як зі зміною рН його вмісту, так і без неї. Зменшення рН вмісту рубця характеризує ацидоз рубця, тоді як його збільшення свідчить про алкалоз рубця. Клінічно дистонії передшлунків проявляються комплексом симптомів, що включають пригнічення загального стану, зниження продуктивності, гіпорексію (зниження апетиту), іноді алотріофагію (поїдання неїстівних предметів), а також зміну характеру жуйки – вона стає нечастою, короткою (тривалістю 15–21 хв). Консистенція вмісту рубця часто щільна. При гіпотонії кількість скорочень рубця зменшується (3–6 за 5 хв), вони ослаблені та неоднакові за силою. При атонії скорочення рубця повністю відсутні. Аускультация книжки при гіпотонії рубця виявляє слабкі, постійні «потріскуючі» шуми, тоді як при атонії їх ідентифікація ускладнена через значну слабкість та рідкість (прослуховувалися через 30–90 с) [4].

Ще одним поширеним захворюванням передшлунків є ацидоз рубця. Основними причинами його виникнення є згодовування значної кількості легкоферментованих вуглеводів, зокрема, надмірна дача ячмінної дерті, кукурудзи у стадії молочно-воскової стиглості або сорго. Зазвичай у тварин спостерігається гострий перебіг ацидозу. Перші клінічні ознаки можуть з'являтися вже через 10–18 годин після поїдання надмірної кількості корму. До характерних симптомів належать кислий запах з ротової порожнини, анорексія (відсутність апетиту), атонія рубця, задишка, тахікардія, скрегіт зубами, посилена спрага та збільшення діурезу.

Для лікування гіпотонії та атонії передшлунків у хворих корів застосовували комплексний підхід. Внутрішньо вводили суміш за С.І. Смирновим (по 1000 мл, двічі), підшкірно – аміридину гідрохлорид (у дозі 1,5 мл на 100 кг маси тіла) з можливістю повторного введення через 24 години. Додатково проводили масаж рубця тривалістю 20 хвилин двічі на добу. При застосуванні даної схеми лікування одужання тварин наставало на 3–4-й день. У випадках тяжкого перебігу захворювання застосування суміші за С.І. Смирновим та аміридину гідрохлориду продовжували ще впродовж двох діб [4]. Лікування гострого ацидозу рубця вимагає швидкого втручання. Внутрішньовенно застосовували 4% розчин натрію гідрокарбонату 2 мл / 1 кг маси тіла. Проводили промивання рубця, хоча цей захід не завжди був технічно можливим. Всередину задавали натрію гідрокарбонат у дозі 0,2 г на 1 кг маси тіла п'ять разів на добу. В комплексі терапії використовували регідратаційну терапію, а також вітамінні препарати (кордіамін, тривіт, тетравіт). При наданні лікувальної допомоги в перші 6–8 годин після споживання проблемного корму, одужання тварин відбувалося впродовж 3–5 діб.

Аналіз літературних джерел та попередні спостереження свідчать, що найбільш поширеними дистоніями передшлунків у корів є гіпотонія, атонія передшлунків та ацидоз рубця. Своєчасне та адекватне надання лікувальної допомоги, зокрема за застосованими схемами, має вирішальне значення для одужання тварин. Ефективність лікування гострого ацидозу рубця значно знижується при затримці терапевтичних заходів; так, надання допомоги через 12 годин після етіологічного фактора виявилось неефективним, що призводило до вибракування тварин [5].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hulko, S. I., & Polishchuk, V. M. (2015). The influence of feed factors on the functional state of the digestive system in cattle. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary Sciences*, 17(3), 102–107.
2. Aschenbach, J. R., Penner, G. B., Stumpff, F., & Gäbel, G. (2011). Ruminant nutrition symposium: Role of fermentation acid absorption in the regulation of ruminal pH. *Journal of animal science*, 89(4), 1092–1107.
3. Іванов П. П., Сидоренко Н. В., & Кравченко І. А. (2023). Етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку дистонії рубця у високопродуктивних молочних корів. *Аграрні науки, (спецвипуск)*, 78–85.
4. Захарчук, О. І., & Петренко, В. С. (2020). Вплив раціону годівлі на моторну функцію передшлунків у молодняка великої рогатої худоби. *Науково-технічний бюлетень ДНДКІ ветеринарних препаратів та кормових добавок*, 21(3–4), 120-125.
5. Сучасні аспекти діагностики та лікування функціональних розладів травного каналу у великої рогатої худоби. *Ветеринарна медицина України*, (10), 45–50.

УДК 636.4.09:616-071/.33

МАРУНІЧ О.А., здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **ЧУБ О.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИРАЗКОВА ХВОРОБА ШЛУНКУ У СВИНЕЙ (ПОШИРЕННЯ, ПАТОГЕНЕЗ ТА ДІАГНОСТИКА)

Виразкова хвороба шлунку є поширеною у свинарстві і часто спостерігається у свиней при забої, а її поширеність складає від 32 % до 65 %.

Ключові слова: виразка шлунка, гастрит, поросята, шлунково-кишкові хвороби.